

Asia: VN/20544/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hyvinvointialueiden tehtäviä koskeviksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi vuosille 2025-2029

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Palvelujen käyttäjä- ja elämäntilannelähtöiseen kohdentumiseen tarvitaan monikäyttöisiä, katsomuksellisesti sitoutumattomia hautajaistiloja

Suomalaisessa kulttuurissa on ennen vainajan arkkuhautausta tai tuhkausta tavanomaista järjestää hautajaistilaisuus, jossa vainaja on arkussa paikalla. Uskonnollisessa hautauksessa sitä sanotaan siunaustilaisuudeksi ja uskonnottomissa siviilihautajaisissa saatto-/jäähyväistilaisuudeksi.

Myös siviilihautajaisten järjestämiseen tarvitaan sopivia hautajaistiloja. Seurakuntien hautausmaiden kappelit ja krematorioiden kappelit ovat uskonnollisia tilaisuuksia varten. Monet seurakunnat eivät edes vuokraa niitä uskonnottomiin hautajaisiin, toiset vuokraavat siten, että mitään uskonnollisia tunnuksia ei saa peittää esimerkiksi sermillä. Kirkkohallituksen suositus on, että tiloja ei vuokrata ei-kirkollisiin hautajaisiin.

Tämän tilanteen vuoksi ja kun ev.-lut. kirkon jäsenyyteen kuulumattomien määrä samoin kuin muihin uskontokuntiin kuuluvien määrä on kasvanut ja kasvaa, esitämme, että hyvinvointialueet järjestävät katsomuksellisesti neutraaleja, sitoutumattomia, monikäyttöisiä hautajaistiloja niin siviilihautajaisiin kuin eri uskontojen hautajaisseremonioita varten.

Esitystä voidaan perustella niin ihmisten yhdenvertaisen, syrjimättömän kohtelun toteuttamiseksi uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta kuin vainajan läheisten hyvinvoinnin ja terveyden turvaamiseksi kuolemantapauksen jälkeen syntyvässä henkisesti kuormittavassa tilanteessa. Siihen tilanteeseen ei kaivata syrjintää vaan yhdenvertaisia palveluja, tarvittaessa myös tukea.

Hautaustoimi ei kuulu hyvinvointialueiden lakisääteisiin tehtäviin, mutta nyt ei olekaan kysymys hautaustoimesta, sillä hautajaiset ja hautajaistilat eivät kuulu hautaustoimilain piiriin. Esimerkiksi hautausmaiden kappeleista ja niiden käytöstä ei hautaustoimilaissa ole säädetty mitään. Kirkko on sitä mieltä, että lailla ei kappelien käyttöön pidäkään puuttua esimerkiksi velvoittamalla kirkkoa vuokraamaan niitä muihin kuin kirkollisiin hautajaisiin.

Näin ollen hautajaistilojen järjestämisessä on kysymys elävien ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä yhdenvertaisuuden edistämisestä maallistuvassa ja monimuotoistuvassa yhteiskunnassamme. Hyvinvointialueiden toiminnassa tätä elämäntilannelähtöistä hyvinvointihaastetta ei pidä ohittaa otaksumalla virheellisesti, että asia kuuluisi hautaustoimilain piiriin.

Vaikka sosiaalisia hautajaisia on alettu yhdistää myös muistotilaisuuksiin tuhkauksen jälkeen, ihmisten oikeus järjestää myös perinteisen kaavan mukaiset siviilihautajaiset tai muut ei-kirkolliset hautajaiset tulee mahdollistaa yhdenvertaisesti julkisen vallan toimesta.

Sairaaloiden hiljentymishuoneet on tarkoitettu lähiomaisille vainajan katsomiseen. Siihen ne soveltuvat hyvin esimerkiksi silloin kun hautaamistavaksi on valittu niin sanottu suoratuhkaus ja mahdollinen muistotilaisuus myöhemmin. Sen sijaan perinteisiin hautajaisiin ne eivät sovellu.

Kun perinteisten hautajaisten saatto-/jäähyväistilaisuuksien osallistujamäärät vaihtelevat, hyvinvointialueilla voisi olla eri kokoisia uskonnollisesti neutraaleja hautajaistiloja. Tilan pitää logistisesti soveltua arkun tuontiin ja noutamiseen. Tilan ei välttämättä tarvitse olla erityisen juhlallinen ja koristeellinen, mutta sellainen ei ole pois suljettua, jos hautajaistila hankitaan vanhasta rakennuksesta.

Tilan yhteydessä ei välttämättä tarvitse olla muistotilaisuuden järjestämismahdollisuutta. Muistotilaisuuden järjestämiseen heti hautajaisten jälkeen tai myöhemmin kyllä löytyy perinteisesti erilaisia paikkavaihtoehtoja kahviloista kartanoihin, kodeista seurojentaloille.

Ylikoski Esa
Vapaa-ajattelijain liitto ry